

RĪGAS TEHNISKĀ UNIVERSITĀTE
Inženierekonomikas un vadības fakultāte
Starptautisko ekonomisko sakaru un muitas institūts
Muitas un nodokļu katedra

A. Gulbis, A. Čevers

Muitas darbības
pamati

Papildināts un pārstrādāts izdevums

RTU Izdevniecība
Rīga 2014

Satura rādītājs

IEVADS	12
1.NODAĻA. MUITAS LIETU JĒDZIENS UN TĀ SASTĀVDAĻAS.	15
1. Muitas lietu jēdziens.....	15
2. Muitas lietu sastāvdaļas.....	15
3. Muita – muitas lietu īstenotāja.....	16
2.NODAĻA. MUITAS VĒSTURE	18
1. Muitas attīstība pasaulē.....	18
2. Preču muietošana Latvijas teritorijā.....	21
3. Muitas izveidošana un atjaunošana Latvijā.....	22
3.NODAĻA. MUITAS FUNKCIJAS UN DARBĪBAS MĒRĶIS	27
1. Muitas funkcijas.....	27
2. Muitas darbības mērķi.....	31
4.NODAĻA. MUITAS POLITIKA	32
1. Muitas politikas jēdziens.....	32
2. Muitas politikas mērķi.....	32
3. Muitas politikas pamatprincipi.....	33
4. Muitas politikas veidi.....	34
5. Muitas ūnijas.....	34
5.NODAĻA. MUITAS TERITORIJA UN MUITAS ROBEŽA	36
1. Muitas teritorijas jēdziens.....	36
2. Brīvās zonas.....	37
3. Muitas robežas jēdziens.....	39
6.NODAĻA. MUITAS TIESĪBAS	40
1. Muitas tiesību jēdziens.....	40
2. Muitas tiesību priekšmets.....	40
3. Muitas tiesību mērķis.....	41
4. Muitas tiesību darbība telpā un laikā.....	42
5. Muitas tiesību metodes.....	42
7.NODAĻA. TIESISKĀS ATTIECĪBAS MUITAS JOMĀ	44
1. Muitas tiesisko attiecību jēdziens un struktūra.....	44
2. Muitas tiesisko attiecību subjekts.....	44
3. Muitas tiesisko attiecību objekts.....	46
4. Muitas tiesisko attiecību saturs.....	47
8.NODAĻA. MUITAS TIESĪBU PAMATPRINCIPI	49
1. Muitas tiesību principu nozīme.....	49
2. Vispārīgie muitas tiesību pamatprincipi.....	49
3. Speciālie muitas tiesību pamatprincipi.....	51

9.NODAĻA. MUITAS TIESĪBU SISTĒMA.....	52
1. Muitas tiesību sistēmas jēdziens	52
2. Muitas tiesību vispārīgā daļa.....	52
3. Muitas tiesību sevišķā daļa.....	52
10.NODAĻA. MUITAS TIESĪBU AVOTI	53
1. Muitas tiesību avotu jēdziens un raksturojums	53
2. Muitas tiesību avotu klasifikācija.....	53
3. Tieši un netieši muitas lietas regulējoši tiesību avoti	54
11.NODAĻA. STARPTAUTISKIE MUITAS TIESĪBU AVOTI.....	55
1. Starptautisko tiesību avotu raksturojums	55
2. Starptautisko līgumu nozīme muitas lietu regulēšanā.....	56
12.NODAĻA. EIROPAS SAVIENĪBAS MUITAS TIESĪBU AVOTI... 	61
1. ES tiesību avotu raksturojums.....	61
2. ES Muitas kodekss	64
3. EK Muitas kodeksa piemērošanas noteikumi	66
4. Citi ES ar muitas jomu saistītie normatīvie akti.....	69
13.NODAĻA. NACIONĀLIE MUITAS TIESĪBU AVOTI	70
1. Nacionālo tiesību avotu raksturojums	70
2. Muitas likums	71
3. Citi muitas jomu regulējošie likumi	72
14.NODAĻA. MUITAS TIESĪBU NORMAS.....	74
1. Muitas tiesību normu jēdziens.....	74
2. Muitas tiesību normu struktūra	74
3. Muitas tiesību normu veidi.....	75
15.NODAĻA. MUITAS TIESĪBU SAISTĪBA AR CITĀM TIESĪBU NOZARĒM	78
1. Konstitūcijas ietekme uz muitas tiesību jomu.....	78
2. Administratīvās tiesības un muitas tiesības.....	78
3. Muitas tiesības un krimināltiesības	79
4. Muitas tiesību un civiltiesību savstarpējā saistība.....	79
5. Starptautisko tiesību loma muitas tiesiskajā regulējumā.....	79
16.NODAĻA. STARPTAUTISKO ORGANIZĀCIJU LOMA MUITASDARBĪBĀ.....	81
1. Pasaules Muitas organizācija (WCO).....	81
2. Pasaules Tirdzniecības organizācija (WTO).....	83
3. Citas ar muitas jomu saistītas starptautiskas organizācijas	86

17.NODAĻA. STARPTAUTISKĀ KONVENCIJA PAR MUITAS PROCEDŪRU VIENKĀRŠOŠANU UN HARMONIZĒŠANU (KIOTO KONVENCIJA)	92
1. KIOTO konvencijas mērķi	92
2. Konvencijas struktūra un saturs	93
3. Konvencijas pievienošanās mehānisms	96
18.NODAĻA. STARPTAUTISKĀ KONVENCIJA PAR AUTOPĀRVADĀJUMU LĪGUMU (CMR KONVENCIJA)	98
1. CMR konvencijas darbības pamatprincipi	98
2. CMR pārvadājuma līgums	99
3. Līgumslēdzēju pušu pienākumi, tiesības un atbildība.....	101
19.NODAĻA. STARPTAUTISKĀ MUITAS KONVENCIJA PAR AUTOKRAVU PĀRVADĀJUMIEM, LIETOJOT TIR KARNETI (TIR KONVENCIJA).....	105
1. TIR konvencijas darbības mērķi	105
2. Konvencijas darbības pamatprincipi	106
3. TIR procedūras kontroles mehānisms	109
4. TIR karnete.....	110
5. Pievienošanās mehānisms	115
20.NODAĻA. STARPTAUTISKĀ MUITAS KONVENCIJA PAR PREČU IEVEŠANU UZ LAIKU (ATA KONVENCIJA).....	116
1. ATA konvencijas darbības joma.....	116
2. ATA konvencijas darbības pamatprincipi.....	119
21.NODAĻA. CITES KONVENCIJA	124
1. CITES konvencijas darbības mērķis un uzdevumi	124
2. CITES konvencijas uzbūve un darbības principi.....	126
22.NODAĻA. STARPTAUTISKIE PIEGĀDES NOTEIKUMI - INCOTERMS.....	130
1. <i>Incoterms</i> būtība un nozīme	130
2. <i>Incoterms</i> klasifikators	130
3. <i>Incoterms</i> nozīme muitas lietās	136
23.NODAĻA. ROBEŽKONTROLĒ IESAISTĪTĀS VALSTS INSTITŪCIJAS UN TO DARBĪBAS VIRZIENI	139
1. Robežkontroles mērķi	139
2. Robežapsardzības spēku darbība muitas robežkontroles postešos	140
3. Muitas darbība muitas robežkontroles postešos	140
4. Sanitārās robežinspekcijas darbība robežkontroles postešos	141

24.NODAĻA. MUITAS IESTĀDES	142
1. Muitas iestādes jēdziens	142
2. Muitas iestāžu sistēma	142
3. Muitas iestāžu pamatfunkcijas	143
4. Muitas uzņēmumi, organizācijas un mācību iestādes	145
5. Muitas iestāžu sistēmas attīstība	147
25.NODAĻA. CENTRĀLĀ MUITAS ADMINISTRĀCIJA (CMA) ...	151
1. CMA tiesiskais statuss	151
2. CMA funkcijas un galvenie uzdevumi	157
3. CMA struktūra.....	157
26.NODAĻA. REĢIONĀLĀS MUITAS IESTĀDES (RMI).....	161
1. RMI tiesiskais statuss.....	161
2. RMI funkcijas un galvenie uzdevumi	161
3. RMI struktūra.....	163
27.NODAĻA. MUITAS PUNKTS (MP).....	165
1. MP tiesiskais statuss.....	165
2. MP funkcijas un galvenie uzdevumi	166
3. MP struktūra.....	166
28.NODAĻA. MUITAS IESTĀŽU AMATPERSONAS UN DARBINIEKI.....	169
1. Muitas amatpersonas un muitas iestāžu darbinieki	169
2. Amati un speciālās dienesta pakāpes muitas iestādēs	171
3. Muitas amatpersonām noteiktie ierobežojumi	172
29.NODAĻA. MUITAS AMATPERSONU LĒMUMI, TIESĪBAS UN PIENĀKUMI	174
1. Muitas amatpersonu tiesības	174
2. Muitas amatpersonu pienākumi	177
3. Muitas amatpersonu likumīgie rīkojumi un prasības.....	177
4. Muitas amatpersonu lēmumi un to pārsūdzēšana.....	178
30.NODAĻA. PAMATPRINCIPI PREČU PĀRVIETOŠANAI PĀRI MUITAS ROBEŽAI.....	180
1. Prece kā muietošanas objekts.....	180
2. Jēdziens - Preču pārvietošana pāri muitas robežai	180
3. Personu tiesības pārvietot preces pāri muitas robežai	181
4. Aizliegumi atsevišķu preču pārvietošanai pāri muitas robežai	181
5. Ierobežojumi preču pārvietošanai pāri muitas robežai	181
6. Komerčiālo transportlīdzekļu pārvietošana pāri muitas robežai	183
7. Vieta un laiks preču pārvietošanai pāri muitas robežai	184

31.NODAĻA. MUITAS MAKSĀJUMI.....	185
1. Muitas maksājumu jēdziens	185
2. Muitas maksājumu sastāvdaļas	185
3. Atbildīgie par muitas maksājumu nomaksu	186
4. Muitas maksājumu nomaksas termiņi	186
5. Muitas maksājumu nomaksas kārtība	187
6. Muitas maksājumu atlikšana	187
32.NODAĻA. MUITAS NODOKĻIS	189
1. Muitas nodokļa būtība un mērķi.....	189
2. Muitas nodokļa apjoma noteikšana	189
3. Muitas tarifs.....	190
4. Muitas nodokļa likmes, to veidi	190
5. Muitas nodokļa atvieglojumi.....	191
6. Muitas nodokļa atvieglojumi fiziskām personām	192
33.NODAĻA. PREČU MUITAS VĒRTĪBA	194
1. Preču muitas vērtības noteikšana	194
2. Muitas vērtībai pieskaitāmie izdevumi	196
3. Izdevumi, kas netiek iekļauti preces muitas vērtībā.....	197
34.NODAĻA. PREČU IZCELSME	198
1. Preču izcelsmes nozīme starptautiskajā tirdzniecībā	198
2. Parastā (nepreferenciālā) preču izcelsme	198
3. Priekšrocības piešķirošā (preferenciālā) preču izcelsme.....	199
4. Atzinums par preču izcelsmi	199
35.NODAĻA. MUITAS PARĀDS.....	200
1. Muitas parāda jēdziens	200
2. Muitas parāda rašanās un veidi	201
3. Muitas parāda aprēķināšana	203
4. Muitas parāda nomaksāšana.....	203
5. Muitas parāda dzēšana un atjaunošana.....	204
36.NODAĻA. GALVOJUMS, TĀ VEIDI UN NODROŠINĀJUMS	205
1. Galvojuma mērķis	205
2. Galvojuma veidi	206
3. Galvojuma devēji	207
4. Galvojuma nodrošinājums	207
5. Galvojuma piemērošana	208
37.NODAĻA. PIRMSMUITOŠANAS DARBĪBAS	210
1.Pirmsmuitošanas darbību jēdziens un mērķis	210
2. Pirmsmuitošanas darbību sastāvdaļas	211
3. Preču nogādāšana muitas iestādē	212
4.Preču pieteikšana muitas iestādē	213
5. Preču uzrādīšana muitas iestādē.....	215
6. Preču pagaidu uzglabāšana	217
7. Pirmsmuitošanas darbību pabeigšana	219

38.NODAĻA. MUITAS REŽĪMS	220
1.Muitas režīma jēdziena skaidrojums	220
2. Muitas režīma izvēles brīvība	220
3. Muitas režīmu veidi	221
4. Muitas režīmu klasifikācija	223
5. Preču muitas statuss	226
39.NODAĻA. PREČU IZLAIŠANA BRĪVAM APGROZĪJUMAM. PREČU ATPAKAĻIEVEŠANA	228
1.Muitas procedūra "Izlaišana brīvam apgrozījumam"	228
2. Muitas procedūra "Atpakaļievešana"	230
40. NODAĻA. PREČU IZVEŠANA UN ATPAKAĻIZVEŠANA	231
1. Muitas procedūra „Izvešana” (eksports) un tās piemērošanas nosacījumi	231
2.Muitas procedūra „Atpakaļizvešana” (reeksports).....	231
41.NODAĻA. IEVEŠANA UN IZVEŠANA UZ LAIKU	233
1.Muitas procedūras (režīmi) "Ievešana uz laiku" un "Izvešana uz laiku", to piemērošanas nosacījumi.....	233
2. Ievešanas (izvešanas) uz laiku termiņi	234
2. Atbrīvojums no muitas maksājumiem.....	234
3. Atbildība par muitas procedūru prasību neizpildi	234
42. NODAĻA. TRANZĪTS	236
1. Muitas procedūra "Tranzīts" un tās piemērošanas nosacījumi	236
2.Pārvadātāja pienākumi	238
3. Atbildība par muitas procedūras „Tranzīts” neizpildi	240
43. NODAĻA. BRĪVĀS ZONAS UN BRĪVĀS NOLIKTAVAS	241
1. Muitas procedūru saturs	241
2. Brīvo zonu izveidošana	242
3. Brīvās noliktavas izveidošanas nosacījumi	243
4. Atļautās darbības ar precēm	243
5. Muitas maksājumu un tirdzniecības politikas pasākumu piemērošana	244
6. Brīvās zonas un brīvās noliktavas likvidācija.....	244
44.NODAĻA. MUITAS NOLIKTAVA	245
1.Muitas procedūra "Ievešana muitas noliktavā" un tās piemērošanas nosacījumi	245
2. Muitas noliktavu iedalījums	245
3. Atļautās darbības ar precēm	247
4. Prasības muitas noliktavas iekārtošanai	248
5. Muitas noliktavu likvidācija	248

45. NODAĻA. IEVEŠANA BEZNODOKĻU TIRDZNICĪBAS VEIKALĀ	250
1. "Ievešana beznodokļu tirdzniecības veikalā" un tās piemērošanas nosacījumi	250
2. Beznodokļu tirdzniecības veikala darbības atļauja	251
3. Prasības beznodokļu tirdzniecības veikala turētājam	251
4. Atbildība par muitas maksājumu nomaksu	252
5. Beznodokļu tirdzniecības veikala likvidācija	252
46. NODAĻA. IEVEŠANA PĀRSTRĀDEI UN IZVEŠANA PĀRSTRĀDEI	254
1. Muitas procedūru "Ievešana pārstrādei" un "Izvešana pārstrādei" būtība un to piemērošanas nosacījumi	254
2. Preču pārstrādes operācijas	255
3. Preču pārstrādes atļaujas	256
4. Preču pārstrādes atļauju termiņi	256
47. NODAĻA. IEVEŠANA PĀRSTRĀDEI MUITAS KONTROLĒ	258
1. Muitas procedūras "Ievešana pārstrādei muitas kontrolē" būtība un tās piemērošanas nosacījumi	258
2. Preču pārstrādes operācijas	258
3. Preču pārstrādes atļaujas	259
4. Preču pārstrādes atļauju termiņi	260
48. NODAĻA. PREČU IZNĪCINĀŠANA	261
1. Muitas procedūra "Iznīcināšana" un tās piemērošanas nosacījumi	261
2. Preču iznīcināšanas veidi	261
3. Atbrīvojums no muitas maksājumiem	262
4. Ar preču iznīcināšanu saistītie izdevumi	262
49. NODAĻA. ATTEIKŠANĀS PAR LABU VALSTIJ	263
1. Muitas procedūra "Atteikšanās par labu valstij" un tās piemērošanas nosacījumi	263
2. Preces, kurām atļauts izmantot procedūru	263
50. NODAĻA. PREČU MUITOŠANA	265
1. Muitošanas jēdziens un mērķi	265
2. Iestādes, kas veic preču muitošanu	265
3. Muitošanas vieta, laiks un valoda	266
4. Preču muitošanas sastāvdaļas un to raksturojums	266
5. Personas, kuras piedalās preču muitošanā	268
6. Rīcība ar precēm, kurām nav pabeigta muitošana	268
7. Preču identificēšanai nepieciešamie preču paraugi	268

51.NODAĻA. PREČU DEKLARĒŠANA	269
1. Deklarēšanas jēdziens	269
2. Deklarēšanas funkcijas	269
3. Deklarēšanas veidi	269
4. Deklarēšanas vietas	272
5. Muitas deklarācijas iesniegšanas termiņi	272
6. Muitas deklarācijas pieņemšana un kļūdu labošana	272
7. Kopsavilkuma deklarācija	274
52.NODAĻA.VIENKĀRŠOTĀ DEKLARĒŠANA	276
1. Vienkāršotās deklarēšanas mērķi	276
2. Vienkāršotās deklarēšanas veidi.....	277
3. Vietējā muitošanas procedūra	279
53.NODAĻA. DEKLARĒTĀJS, TĀ TIESĪBAS UN PIENĀKUMI	281
1. Deklarētāja jēdziens	281
2. Deklarētāja pienākumi	281
3. Deklarētāja tiesības.....	282
54.NODAĻA. MUITAS BROKERIS.....	284
1. Muitas brokera jēdziens.....	284
2. Muitas brokera darbības atļaujas saņemšanas nosacījumi	285
3. Muitas brokera tiesības un pienākumi.....	286
4. Muitas brokera darbības pārtraukšana	288
5. Atzītais ekonomiskais operators.....	289
55.NODAĻA. MUITAS KONTROLE UN TĀS FORMAS.....	293
1. Muitas kontroles jēdziens	293
2. Muitas kontroles veidi	294
3. Īpašie muitas kontroles veidi	296
4. Personas apskate.....	297
5. Muitas kontroles zonas	297
6. Muitas nodrošinājums.....	298
7. Atbrīvojumi no muitas kontroles.....	298
56.NODAĻA. IEROBEŽOTO UN AIZLIEGTO PREČU MUITAS KONTROLE	301
1. Ierobežoto un aizliegto preču apraksts	301
2. Stratēģiskas nozīmes un divējādā pielietojuma preču kontrole	302
3. Narkotiskās un psihotropās vielas un to kontrole.....	303
4. Intelektuālais īpašums un tā aizsardzība muitas iestādēs	306
57.NODAĻA. HARMONIZĒTĀ PREČU APRAKSTĪŠANAS UN KODĒŠANAS SISTĒMA UN KOMBINĒTĀ NOMENKLATŪRA	310
1. Harmonizētā preču aprakstīšanas un kodēšanas sistēma.....	310
2. Kombinētā nomenklatūra	312
3. Eiropas Kopienas Muitas tarifi	314
4. Preču identificēšana un atzinums par preces atbilstību KN kodam	315

58. NODAĻA. ATBILDĪBA MUITAS LIETĀS.....	317
1. Juridiskās atbildības veidi.....	317
2. Administratīvā atbildība muitas lietās	319
3. Kriminālatbildība muitas lietās.....	324
4. Muitas amatpersonu atbildība.....	327
59.NODAĻA. GODĪGUMS MUITĀ	329
1. Pamatnostādnes	329
2. PMO iniciatīvas	331
3. Godprātības problēmu risinājums Latvijas muitā	334
60.NODAĻA. MUITA UN DROŠĪBA	339
1. Drošības garantēšana - jauna muitas funkcija.....	339
2. PMO iniciatīvas drošības jomā.....	342
3. ASV iniciatīvas drošības jomā	345
4. SNP eksporta kontrole.....	347
61.NODAĻA. MUITAS ELEKTRONISKĀS SISTĒMAS.....	350
1. ASYCUDA	350
2. TARIC	351
3. E-MUITA	352
62.NODAĻA. MUITAS MODERNIZĀCIJA	359
1. Modernizācijas mērķi, metodes un pamatprincipi	359
2. Modernizācijas pamatelementi.....	363
3. Modernizācija un darbības efektivitāte	368
BIBLIOGRĀFISKAIS SARAKSTS	373